

NOW HIRING

LIGHT SPEED
Logistics Inc.

OUR FAMILY WELCOMES YOU

- | U.S. Singles – Dedicated Truck
- | Desirable Lanes to the U.S.
- | U.S. Teams – New Dedicated Truck
- | Canadian Teams – New Dedicated Truck

- | Comprehensive Company Benefits
- | Flexible Work Schedule

LIGHT SPEED HAS YOU COVERED

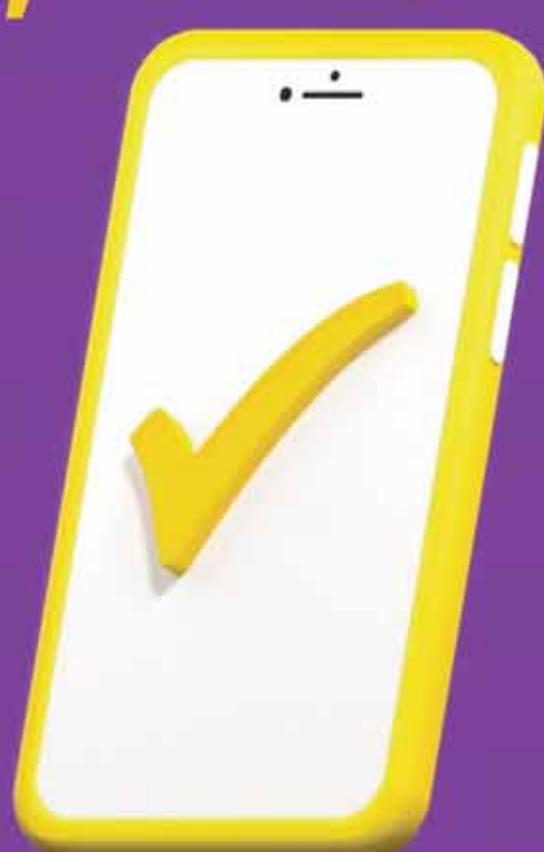
Steve Hunt **0** 905.696.0700 **x**7224 **C** 905.229.9011 **E** shunt@lslinc.com
6015 Kestrel Road, Mississauga, ONTARIO L5T 1S8

www.lslinc.com

NATION-WIDE **TALK,
TEXT & DATA PLAN**

4.5GB

\$40/mo.

chatr
AUTHORIZED DEALER

379 Main St. North, Brampton | 905-451-0379

1 Promenade Circle, Thornhill | 647-274-3808

2456 Lake shore Blvd West, Etobicoke | 416-259-3654

Punjabipost.ca
905-793-2202
27 Armthorpe Rd #3,
Brampton, L6T 5M4

Founder Editor	Jagdish Singh Grewal
Managing Director	Parminder Kaur Grewal
Contributing Editors	Gyan Singh, Sajandeep Singh
Office Admin	
Graphic Designer	Angrez Singh
Photographer	Kanwaljit Singh Kanwa
Distributer Marketing:	Aman Warrach Sajandeep Singh

Punjabi Post is a daily newspaper, published *Monday to Friday*. Advertiser is solely responsible for the ads content, releasing Punjabi post from any and all liability arising from Advertiser's use of the ads/advertising materials as permitted in an Agreement or IO. The opinions expressed in the articles & columns are those of the writers, editors or any other staff member at Punjabi post assume no responsibility of any kind. Thank you.

-ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ-

ਚਾਚਾ ਚਕਰੀਆ

ਕਿਸੇ ਅਮਲੀ ਦੀ ਡੱਬੀ 'ਚੋਂ ਰੱਤੀ-ਮਾਸਾਫੀਮ ਫੜੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂਉਸ ਨੂੰ ਮੁਧਾ ਪਾਲਿਆ ਜਾਂਦੈ। ਬੁਚਾਂ 'ਚ 'ਜੈ ਹਿਦ' ਲਾ ਕੇ ਲੇਰਾਂ ਕਢਾਅ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਠਾਣੇ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਰਿੰਗਾਟ ਬਾਹਰ ਤਕ ਸੁਣਦੈ। ਫਿਰ ਉਹਦੀਆਂ ਰਗਾਂ 'ਚੋਂ ਰੱਤੀ-ਮਾਸਾ ਫੀਮ ਕੱਢਦਿਆਂ ਉਹਦੇ ਸਿਰ ਕਿੱਲੇਂਦੇ ਕਿਲੇ ਫੀਮ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਐਪਰ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀਨੇਤਾ ਦੀ ਕਾਰ'ਚ ਕੁਇਟਲ ਫੀਮ ਲੱਡੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਟਰੱਕ ਹੀ ਡੋਡਿਆਂ ਦਾ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਉਲਟਾ ਠਾਣੇ ਵਾਲੇ ਫੀਮ ਡੋਡਿਆਂ ਤੇ ਚਿਟੇ ਬਗਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇਸਮੱਗਰਲਾਂ ਦੀ ਆਉਭਗਤ ਨਾਠਬਾਠ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਬੂਰੀ

ਤੁੜ੍ਹਾ ਵਾਲ ਅਦਰਸ਼ ਕਸਦਾ ਚ ਲੁਕ ਕ
ਬਚਦਾ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ
ਲੱਖਾਂ ਕਰੋਤਾਂ ਦਾ ਬੁੱਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭੱਦਰ
ਪੁਰਸ਼ ਸਮੇਤਾਂ 'ਤੇ ਹਾਰ ਪੁਆਉਂਦੇ
ਧੂੰਏਂਧਾਰ ਭਾਸ਼ਨ ਛਾਡਦੇਹਨਾ ਉਹ ਕਰੋਤਾਂ
ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੱਬ ਕੇ ਵੀ 'ਭੱਦਰ
ਪੁਰਸ਼' ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ!

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਛਪੀਆਂਸਨ ਕਿ
ਕੁਝ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ
ਇੰਡੀਅਨ ਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ 1050 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦ
ਕਰਜ਼ਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ। ਅੜ੍ਹਬਾਂ ਨੇ ਸੌ
ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਅਮੀਰ' ਫਿਲਾਲਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ
ਛਾਪੀ ਸੀ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਉਗਰਾਹ
ਲਿਆ? ਜੇ ਉਗਰਾਹ ਲਿਐ ਤਾਂ ਜਨਤਕ

ਫੇਰ ਵੇਖਿਓ ਕਿਹੜੇ ਭਾਸ਼ ਵਿਕਦੀ ਐ!

‘ਕੇਕਸ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿੜਤਾਰ ਕਰਨ
 ਦੀ ਥਾਂ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਛੱਡੀਰਖੇ ਹਨ ਤੇ
 ਬਖਰਾਂ ਲੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਲੁਕ ਆਊਟ’
 ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ‘ਭਗੋਤਾ’
 ਵਿਦੇਸ਼ ਨਾ ਭੱਜ ਸਕੇ। ਵਿਦੇਸ਼ ਭੱਜ ਨਾਲ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ‘ਮਹੀਨ’ ਜੁ ਮਰ ਜਾਣਾ
 ਹੋਇਆ!

ਕਰੋ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿਹੋਰਨ
 ਉਗਰਾਹੁਣ ਵਾਲਾਕਿਨਾ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ
 ਕਿਨਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਐ?

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਸੌਂ
 ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਉਗਰਾਹੁਣ
 ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੱਧਾਂ ਕਰੋਤਾਂਕਿਸਾਠਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ
 ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ

ਮੱਝ-ਗਾ, ਫਸਲ ਜਾਂ ਕਮਾਉ ਜੀਅ
ਦੇ ਮਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਜਿਹਡਾ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜੇ
ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਨਾ ਮੋੜ ਸਕੇ ਬੈਂਦਾਂ ਵਾਲੇ
ਉਹਦੇ ਮਗਰ ਪੁਲਿਸ ਲਾ ਦਿਦੇ ਨੇ। ਉਹ
ਤੁੜੀ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰਜਾਂ ਕਮਾਦਾਂ 'ਚ ਲੁਕ ਕੇ
ਬਚਦਾ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ
ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਸੁੱਕ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭੱਦਰ
ਪੁਰਸ਼ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਹਾਰ ਪੁਆਉਂਦੇ
ਪੂੰਧੇਂਧਾਰ ਭਾਸ਼ਨ ਛਡਦੇਹਨ। ਉਹ ਕਰੋੜਾਂ
ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਜੇ ਦੱਬ ਕੇ ਵੀ 'ਭੱਦਰ
ਪੁਰਸ਼' ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ!

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖਬਰਾਂ ਛਾਪੀਆਂਸਨ ਕਿ
ਕੁਝ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ
ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ
ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ 1050 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ
ਕਰਜਾ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ। ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਸੌਂ
ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਅਮੀਰ' ਡਾਲਟਰਾਂ ਦੀ ਸੁਚੀ ਵੀ
ਛਾਪੀ ਸੀ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜਾ ਉਗਰਾਹ
ਲਿਆ? ਜੇ ਉਗਰਾਹ ਲਿਐ ਤਾਂ ਜਨਤਕ

ਵੱਢੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂਸਾਨੂੰ ਕੀ? ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲੈਣ ਤੇ ਚੋਣਾ
ਇਹ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਦੇਈਹੀ ਹੈ। ਲਤਨ ਵਾਲੇ ਬਬੇਰੇ ਨੇਤਾ ਹਨ ਜੋ ਵਿੰਡੋਂ
ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਤੇ ਪੇਡ ਪੈਂਦੇ ਇਕੋ ਪੇਟੋਂ ਇਕ ਹਨ। ਇਕੋ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਵੀ
ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਉਵੇਂ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸੌਂ ਚੌਂ ਪੰਜ ਦਸ
ਬੜੇਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੰਜ ਦਸਬੜੇ ਮਾਤ੍ਰੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਖਾਰ ਖਦੇ ਹਨ। ਕਈ
ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਅੱਸੀ ਨੱਬੇ ਫੀਸਦੀ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਵਾਰਿਂਗ ਨਹੀਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇਹੀ
ਜਾਂ ਮਾਤਿਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਚੰਗਿਆਂ ਮਗਰ
ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਸਤਿਯੁਗ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਜੇ
ਮਾਤਿਆਂ ਮਗਰ ਲੱਗੇ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਕਲਪੁਗ
ਵਰਤਦਾ ਰਹਿੰਦੈ। ਇਸ ਲਈ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ
ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿਣ
ਵਾਲੇ ਨੱਬੇ ਫੀਸਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾਸ਼ੰਗਰਸ਼ੀ
ਹੋਣਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚ ਕੇ 'ਹੇਉ
ਪਰ੍ਹੇ' ਨਾਕਹੀ ਜਾਣ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ,
ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਦੇ
ਜਥੇ ਤਸੀਲਾਂ, ਠਾਣਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦਫ਼ਤਰਾਂ
ਦੇ ਦਰਾਂ ਮੂਹਰੇ ਪਹਿਰੇ ਦੇਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਵੱਡੀ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇਣ। ਜਿਹਤਾ ਵੱਡੀ ਲਵੇ
ਦੇਵੇ ਉਹਦਾ ਉਥੇ ਹੀ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ
ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਡੀ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਵੱਡੀ ਨਾ ਲੈ ਨ
ਸਕੇ।

ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗੱਲ
ਕਿਸੇ ਨਾ ਸਹੀ ਪਾਤੀ ਨੀਂ ਰੂਪੀਂ ਕਿ ਚਿਨ-

ਐ? ਗੱਲ ਤਾਂ ਚੋਰਾਂ-ਯਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਗੜੇ
ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬੰਦੇ' ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੈ।
ਕੇਣੇ ਲੜਨ ਵਾਲਿਓ! ਇਹ ਤਾਂ ਦੱਸੇ ਪਈ
ਵੱਡਿਆਂਬੰਦਿਆਂ' ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ
ਜਾਇਸ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦਾ ਕੀ
ਕਰੋਗੇ? ਜੇਲੋਕਾਂ ਦੀ 'ਸੇਵਾ' ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ
ਤਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣਾ
ਕੇਕੀ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ? ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ
ਵਿਧਾਨ ਸਭਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿਓ
ਕਿ ਜੀਹਨੇ 'ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ' ਕਰਨ ਲਈ
ਕੇਣੇ ਲੜਨੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ
ਨੇਗੀ ਪੂੰਜੀ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਚੱਲ ਅੱਚਲ
ਜਾਇਦਾਦ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ
ਕਰਾਵੇ। ਨਾਲ ਹਲਫ਼ੀਆਬਿਆਨਦੇਵੇਂ ਕਿ
'ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੇਵਾ' ਦੌਰਾਨ ਕੌਂਡੀ ਭਰ ਵੀ
ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾ ਆਪ ਬਣਾਵੇਗਾ ਨਾ
ਕੋਝਲੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੇਵੇਗਾ।
ਨੇਂਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰੀ ਜਾਣਾ
ਹੀ ਸਾਰੇ ਪੁਆਡਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਜਮ੍ਹੀਨ
ਹੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤਾਂ 1972 ਵਿਚ
ਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ
ਬਾਲਗ ਕਿਸਾਨ ਸਾਥੇ ਸਤਾਰਾਂ ਏਕੜ ਤੋਂ
ਵੱਧ ਸੌਂਜੂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਵਰਾਨੀ ਜਮ੍ਹੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਵੇਟਰ
ਸੁਆਲ ਉਠਾਉਣ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ
ਹੀ ਹੱਦਬੰਦੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ
ਸੇਵਾਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਅੰਡੇ'ਤੇ
ਪਾਉਣ। ਫੇਰ ਵੇਖਿਓ ਕਿਹੜੇ ਭਾਅ
ਵੇਕਦੀ ਐ!

ਲੀਡਰੋ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅੱਜ ਘੋਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਸਖਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗਲ ਵੱਜਦਿਆਂ ਹੀ ਪਟਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਪ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਹਨ .ਹਰ ਇੱਕ ਸਪੇਰਾ ਆਪਣੀ ਬੀਨ ਜ਼ਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ ਮੁਗਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੋਕ-ਭਾਉਂ ਨਾਅਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਾਅਦੇ ਤੇ ਵਾਅਦੇ .ਗਰੰਟੀ ਤੇ ਗਰੰਟੀ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀਆਂ ਪਈਆਂ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਫਤ ਬਿਸਲੀ, ਮੁਫਤ ਪਈ, ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਸਕੂਲੀ, ਅੱਗਰਤਾਂ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ 1000 ਤੋਂ 2000 ਰੁਪਏ ਮਹੀਨਾ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਬਲਿਬਾਰ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਵਾਅਦਿਆਂ ਮੁਦਰਾਬਿਕ 1000 ਜਾਂ 2000 ਰੁਪਏ ਹਰ ਇਕ ਲੜਕੀ ਅਤੇ ਅੱਗਰਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ । ਆਟਾ ਦਾਲ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਫਤ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ .ਹੁਣ ਘਿਉ, ਖੰਡ, ਆਲੂ, ਬਰਗਰ, ਪੀਸਾ ਤੇ ਟਿਫਨ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲ ਹੈ .ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀਆ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਕਿਥੋਂ ਆਵੇਗੀ । ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਕਿਮਾਂ ਦਾ ਵਿਵੇਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ । ਸਾਰੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਇਹੋ ਹੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੋ ਘਰੋਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ । ਪਰ ਸੋਚੋ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਰਜ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਹੇਵਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ. ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਲਿਭਾ ਸਕਵਣੀਆਂ ,ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ.ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਹੱਤੀਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਹੇਵਦ ਰੁਜ਼ਾਗਰ ਦਿਵਾਉਣਾ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੋਂਨੀ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਮੁਫਤ ਦਾ ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਭਿਖਾਰੀ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ .ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਕੋ ਰਟ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸੀਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਵਿਖਾਉਗੀਆਂ । ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਰਸਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਘੋਰ ਆਰਥਿਕ, ਸਾਮਾਜਿਕ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕਢੁਣੀਆਂ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਉਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ । ਨਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ । ਜੇ ਕਰ ਇਹ ਕਹਿ ਲਈਏ ਕਿ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਥਾਲੀ ਦੇ ਚਟੋ ਵਚੋਂ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਅੱਤ ਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । ਗੁੰ, ਕੁਝ ਕੁ ਲੀਡਰ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਸਨ ਦੇਣ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਸਾਸਨਿਕ ਸੁਰਾਂ ਦੀ

ਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ. ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਾਲਤੂ ਖਰਚ ਅਤੇ ਕਰਾਂ ਦੀ
ਗੀ ਹੋਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ,
ਉਕਿ ਕਈ ਦਾਖਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ
ਟ ਕਾਰਨ ਹਰ ਵਧਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਫ਼ੀਆ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ
ਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆ ਅਰਥਿਕ
ਕਾਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅੰਹੀਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ
ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੇ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ
ਚੁਹੁਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸ਼ਗਾਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਦੂਜਾ ਨਸ਼ਾ
ਅਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਪ ਹੀ ਕਰ ਲੈਂਗੇ
ਗਡੇ ਪਤ੍ਰਿਆ ਲਿਖਿਆ ਨੌਜਵਾਨ ਤਥਕਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਇਸ
ਰਹੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਭਾ ਇਥੋਂ ਸਿਸਟਮ ਠੀਕ
ਹੀ ਹੈ। ਸੇ ਹੁਣ ਇਕ ਵੇਲਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ
ਪਾਰਿਆਂ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੇ ਲਿਡਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਵੇਟਰਾਂ
ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵੇਖਣ। ਸੱਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ
ਗੋ ਨਗਰਿਕ ਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਵੇਖਣਾ
ਦੇਗਾ ਕਿ ਵੇਟਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ
ਕਿਸ ਚਿਹ੍ਰੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 20 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਫਤਵਾ ਦੇਣਗੇ
ਹਾਂ ਅਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ੇਗਾ।

—ਸੁਖੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੁਲੇਰੀਆ

ਜਿੱਤ ਦੇ ਅਰਥ ਖੁੱਛਦੇ ਹੋ?

ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਜਿੱਤ ਦੇ ਅਰਥ ਪੁੱਛਦੇ
ਹੋ, ਜਿੱਤ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ
ਹਾਸਲ ਏ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਂ ਦੇ ਜਾਇਆਂ
ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਕੀਤੀ। ਜਿੱਤ ਜਿਸ
ਬਾਰੇ ਵਕਤ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ
ਫੋਕੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਈ ਹੈਂਕਤ ਨੂੰ ਖੁਦ
ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪਿਆ।
ਜਿੱਤ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਲਈ
ਸਿਦਕ, ਸਬਰ, ਸਿਰੜ, ਸਾਧਨਾ,
ਸਹਿਜ, ਸਹਿਯੋਗ, ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ,
ਸੂਹੀ ਸੋਚ, ਸਿਆਣਪ,
ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ
ਸੋਚ ਦਾ ਸਾਬ ਮਾਨਣਾ ਬਹੁਤ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਾਂ
ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਤਾਜ ਆ।
ਇਹ ਜਿੱਤ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ
ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਦਿਆਂ ਦੇ
ਮੁਖਿਆਂ ਦਾ ਨੂਰ, ਬਿਆਈਆਂ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਚੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਹੀ ਵਹਿ ਜਦ ਤਰਕ ਸਾਹਵੇਂ ਕਿਰ ਗਈਆਂ
— ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਮਿਲ੍ਹ ਮਿਲ੍ਹ ਭੇਖੇਂ ਹੈ ਜਾ ਹੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ

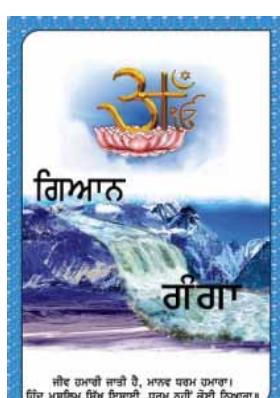
ਵਿਚ ਔਕੜਾਂ ਨੂੰ ਮਖੋਲਾਂ ਕਰਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਪਵੇਗਾ।
ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਖਾਨਿਆਂ ਵਿਚ
ਸਾਗਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਘੋੜੀਆਂ
ਅੱਖਾਂ ਦੇਖੀਂ। ਪੋਰ ਦੀ ਰਾਤੇ
ਮਾਛੀਵਾਤੇ ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਬਜੁਰਗਾਂ
ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਦੀਦਾ-ਲਲੇਰੀ
ਨੂੰ ਚਿਤਵਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ। ਤਾਂ ਹੀ
ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਹੀ ਤੇ
ਪੱਚੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਵਿਚ
ਖੋਲ੍ਹੇ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜੂਰੂਰ ਜਾਣੋ; ਗਿਆਨ ਗੰਗਾ

॥ ਜੀਵ ਹਮਾਰੀ ਜਾਤੀ ਹੈ, ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਹਮਾਰਾ । ਹਿੰਦੂ,
ਮੁਸਲਿਮ, ਸਿੱਖ, ਇਸਾਈ, ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਨਿਆਰਾ ॥

- ਬ੍ਰਹਮਾ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਮਹੇਸੂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਕੌਣ ਹਨ ?
  - ਸੇਰਾਂਵਾਲੀ ਮਾਤਾ (ਦੁਰਗਾ ਅਸ਼ਟਾਂਗੀ) ਦਾ ਪਤੀ ਕੌਣ ਹੈ ?
  - ਸਾਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੇ ਮਾਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਸਵਾਰਥ ਹੈ ?
  - ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਦੁੱਖੀ ਕਿਉਂ ਹਾਂ ?
  - ਬ੍ਰਹਮਾਂ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ, ਮਹੇਸੂ ਕਿਸਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ?
  - ਪੂਰਨ ਸੰਤ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕੀ ਹੈ ? ‘ਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇਗਾ ?
  - ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰਾਕਾਰ ?
  - ਕਿਸੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੁਕਤੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ?
  - ਤੀਰਥ, ਵਰਤ, ਤਰਪਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਧ ਨਿਕਾਲਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਭ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ (ਗੀਤਾ ਅਨੁਸਾਰ) ?
  - ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਫਿਰ ਗੀਤਾ ਵਾਲਾ ਕਾਲ ਕੌਣ ਹੈ ?
  - ਕੌਣ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ? ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ? ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ? ਕਿਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ?
  - ਸਮਾਧੀ ਅਭਿਆਸ (Meditation) ਰਾਮ, ਹਰੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣ, ਹਰੀ ਓਮ, ਹੰਸ, ਤਿੰਨ ਤੇ ਪੰਜ ਨਾਮਾਂ ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਦਿ-2 ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਜਾਪ ਤੋਂ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹੋ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਨ ਤੰਤਾ ਜਾਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰੋ। www.iagatshurampalji.org

IPTV ਦਾ ਆਰਾ ਸਤਸੰਗ ਦੇਖੋ

Sadhna : 11:00 Am - 12:00 PM
Ishwar : 10:00 Am- 11:00 AM
MH One: 4:30 AM- 5:30 AM

Lok Shahi: 8:25 AM - 9:25 AM

Nepal 1: 8:30 PM -9:30 PM

Subharti : 10:30 AM- 11:30 AM

जन तंत्र: 7:30 PM - 8:30 PM

TV-nri 7:30am- 8:30am, TV-nri 8:30pm- 9:30pm

ਇਸ ਵਾਰ ਕੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਤ ਕੇ ਲੜਾਈ ਹਾਰਨ ਗਿੱਢਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ!

ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੱਬੇ ਮੁਰਿਦਿਆਂ
ਨੂੰ ਉਖਾਤ ਕੇ ਲੋਕ-ਸੱਥ ਸਾਹਮਣੇ
ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਰੱਖਣਾ ਵੀ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ
ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਜਿਹੜੀ ਲੀਹ
ਵਿੱਚ ਵਕਤ ਆਪਣੀ ਰਵਾਨੀ
ਸੁਖਾਲੀ ਵੇਖੇਗਾ, ਉਸ ਨੇ ਉਸ
ਪਸੇ ਹੀ ਵਹਿਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਹ
ਵਹਿਮ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ
ਉਹ ਵਕਤ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲ
ਦੇਣਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਤਾਣ ਵੀ
ਪੂਰੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੇ
ਹਨ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਲੀਹ ਤੋਂ
ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ,
ਅਕਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ

ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਦੀ
ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ
ਸਾਬਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੋਇਆ
ਕਰਦਾ ਸੀ, ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ
ਸੋਚ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋਣ
ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ
ਮੁਤਾਬਕ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ
ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਇਤਹਾਸ ਲਿਖਣ
ਅਤੇ ਠੋਸਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਅੱਗੇ ਨਾਕਾ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਿਆ।
ਜੱਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਵਿੱਚ
ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦਾ ਤਸੱਦੂਦ ਝੱਲਣ
ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਨਾਂ ਉਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਹੋਰ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਿਨ
ਉਹ ਲੋਕ ਜੱਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦੇ
ਕਾਰ-ਮੁਖਤਾਰ ਬਣ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵੇਲੇ
ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਕਰਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ
ਹੋਏ ਸਨ। ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ
ਜਿਹੀ ਧੱਕਸ਼ਾਹੀ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ
ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ। ਇੱਕ ਮੌਕਾ
ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ
ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਕਾ

ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਹਿੰਦੇ
ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸ੍ਰੋਂਗਾਂ ਤੋਂ ਲੈ
ਕੇ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ
ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕਣਾ।

ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ
ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ
ਤਾਨ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ
ਪਿੱਛੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਅਰੇ
ਲਾਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ
ਪਹਿਲੀ ਗੈਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ
ਬਣੀ, ਅਸੀਂ ਅਪਣੀ ਬਾਲ-ਉਮਰ
ਵਿੱਚ ਚਾਅ ਨਾਲ ਖੀਵੇ ਹੋਏ ਪਏ
ਸਾਂ ਅਤੇ ਜੋਗ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਦੇ ਇਹ
ਬੋਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਟੇਜ਼ਾਂ ਉੱਪਰ
ਗੁੰਜਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ; ‘ਏਕੇ ਦੀਆਂ
ਲਗਰਾਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨੇ, ਗਾਂਧੀ ਦੀ
ਬੱਕਰੀ ਖਾਵੇ ਨਾ’। ਮਸਾਂ ਅੱਠ
ਮਹੀਨੇ ਲੰਘੇ ਕਿ ਓਸੇ ਗੈਰ-
ਕਾਂਗਰਸੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੁਝ ਆਗੂ
ਵਕਤ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਫਿਰ ਓਸੇ
ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਜਾ ਜਤੇ ਸਨ।

ਜਿਹੜੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀ
ਦੱਲ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ ਹਾਰੀ ਤੇ
ਫੁਡਰ ਆਜਾਦ ਚੋਣ ਲੜ ਕੇ
ਅਕਾਲੀ-ਕਾਂਗਰਸੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ
ਹਰਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਸਮਾਂ ਪਾ
ਏ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹੋ
ਕੌਂਸਾ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੁੱਖ
ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦਾ
ਨਾਮ, ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਚੋਣ ਆਜਾਦ
ਤੱਤੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦੋਵਾਂ
ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ
ਜ਼ਿੱਠੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਜਿੱਤਣ ਪਿੱਛੋਂ
ਤੇਜ਼ੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ
ਗੁਰੂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।
ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਏਦਾਂ
ਅਕਾਲੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ 1937
ਵੱਚ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੰਤ
ਸਿੰਘ ਕਾਮਾ ਗਾਟਾਮਾਰੂ ਨੂੰ ਝੂਠੇ
ਪੁਚਾਰ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ ਤੇ

ਨੂੰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਹਾਨ
ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਬਾਬੇ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ
ਕੰਡੇ ਵਿਛਾਉਣ ਲਈ ਰਾਤ-ਦਿਨ
ਇੱਕ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਬਾਬਾ
ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਕਾਮਾ ਗਾਟਾਮਾਰੂ,
ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਅਤੇ
ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ
ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ
ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਲਈ
ਹਰਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲੀ
ਦੇਸ਼ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਆਪਣਾ ਕੱਦ ਬੋਣਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਇਸ ਖੇਡ
ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈ ਸਕੀ ਤੇ
ਉਹ ਭੁਚਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਵਕਤ ਨੇ
ਏਦਾਂ ਦੇ ਕਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਵਿਖਾਏ
ਹੋਏ ਹਨ।

ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਬੱਚੇ
ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ
ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਭੇਡ ਦਾ ਮੇਮਣਾ ਲਈ
ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ
ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ
ਮੇਮਣਾ ਨਹੀਂ, ਕਤੂਰਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਾ
ਬੱਚਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ
ਕਤੂਰਾ ਮੰਨ ਕੇ ਮੇਮਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ
ਸੁੱਟ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੌਥ ਘਰ
ਘਰ ਜਾ ਵਤਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵੇਲੇ
ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚਾਰ
ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਣ
ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ
ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲ ਤੁਰੀਆਂ ਹਨ
ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਮੁਰਖ ਬਣਾ ਕੇ ਵੈਟਾਂ ਠੱਗਣ ਲਈ

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣ ਦਾ ਦੌਰ ਫਿਰ ਚੱਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੌਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀਰ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੇਚਣ ਲਈ ਬੋਰੀਆਂ ਵਿਛਾਈ ਬੈਠੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਸੁਣਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਕਿ 'ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਸਲੀ ਹੀਰ' ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਵੇਚਦਾ ਪਿਆ ਹਾਂ। ਅੱਜਕੱਲ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਹਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹਰ ਲੀਡਰ ਇਹੋ ਕਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦਾ ਤਿੱਬੀ-ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਹਕੀਮ ਲੁਕਮਾਨੀ ਨੁਸਖਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਏਨੀ ਭੀਤ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਮਰਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਕੀਮ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਅੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਹੋਰ ਉੱਚੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਨੌਟਕੀ ਵੀ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਣੀ ਹੈ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੰਬਲਭੂਸਾ ਵੀ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਬਚਪਨ

ਹਰ ਹੱਥਕੰਡਾ ਹੈ। ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਏਦਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਮੋਠਗਣੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਝ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਵਕਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਪਈ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁਧੀਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਕਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰਬਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਜੋਗੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਏਥੇ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਬੁਧੀ ਨੂੰ ਜੀਵਿਕਾ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਬੁਧੀਵਾਨੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਤ ਕੇ ਲੜਾਈਆਂ ਹਾਰਨ ਗਿੱਢਾ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਵਾਰ ਕੀ ਕਰੇਗਾ!

ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਯੋਧਾ ਸਨ ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ

ਬੋਸ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ
ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ। 1928 'ਚ ਜਦੋਂ
ਸਾਈਮਨ ਕਮੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਆਖਿਆ
ਉਦੋਂ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਝੰਡੇ
ਦਿਖਾਏ। ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਇਸ
ਅੰਦੋਲਣ ਦੀ ਅਗਵਾਈ
ਕੀਤੀ। ਸਾਈਮਨ ਕਮੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ
ਦੇਣ ਦੇ ਲਈ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਸ ਅੱਠ
ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੰਪਿਆ। ਮੋਤੀ
ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਇਸ ਸੰਮੱਤੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ
ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਇਸ ਦੇ ਸਰਗਰਮ
ਮੈਂਬਰ ਸਨ।

ਦੇ ਤੌਰ -ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਰਾਜ
ਹੋ ਗਏ।

1930 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਜੇਲ 'ਚ ਬੰਦ
ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ
ਦਾ ਮੇਅਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1932
'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਰ ਜੇਲ ਹੋ ਗਈ।
ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਮੋੜਾ ਜੇਲ 'ਚ
ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਅਲਮੋੜਾ ਜੇਲ 'ਚ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਈ।
ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼
ਇਲਾਜ ਦੇ ਲਈ ਯੂਰੋਪ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰਾਜੀ
ਹੋ ਗਏ। ਸਨ, 1933 ਤੋਂ 1936 ਤੱਕ
ਸੁਭਾਸ਼ ਯੂਰੋਪ 'ਚ ਰਹੇ। ਯੂਰੋਪ 'ਚ

1928 'ਚ ਮੋਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬੈਠਕ ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਹੋਈ। ਇਸ ਬੈਠਕ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਮੋਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵੀ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।

ਉਥੇ ਉਹ ਇਟਲੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮਸੋਲਿਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਧੋਣੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ।

26 ਜਨਵਰੀ 1931 ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਫ਼ਹਿਰਾ ਕੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਇਕ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠੇ ਦੀ ਮੌਰਚੇ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਖਮੀ

ਸੁਸਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿਲ, ਜਿਥੋਂ ਨ ਉਦੂ' ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ 'ਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ। 1934 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅੰਤਿਮ ਸਾਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ। ਖਬਰ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਉਹ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ 'ਤੋਂ ਕਰਾਚੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਲਕਾਤਾ ਪੁੱਜੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ

ਕਰਕੇ ਜੇਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।
ਜਦੋਂ ਸੁਭਾਸ ਜੇਲ 'ਚ ਸਨ ਉਦੋਂ
ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ
ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀ ਰਿਹਾ
ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੇ। ਪਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ
ਨੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ
ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਾਸੀ ਮਾਫ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਈ ਪੰਹੁਚਣ 'ਤੇ ਹੀ ਪਤਾ
ਚੇਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ
ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ
ਕੋਲਕਾਤਾ ਗਏ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਪਹੁੰਚਦੇ
ਹੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਦਿਨ
ਜੇਲ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਵਾਪਸ ਯੂਰੋਪ ਭੇਜ
ਦਿੱਤਾ।

ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਸੁਭਾਸ਼ ਚਾਰ੍ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀਜੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਤੋੜ ਦੇਣਾਪਰ ਗਾਂਧੀਜੀ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਚਨ ਤੋੜਨ ਲਈ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅੜੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਬਚਾ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਸ

ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਜਿੰਦਗੀ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। 1938 'ਚ ਕਾਂਗਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬੈਠਕ ਹਰੀਪੁਰਾ 'ਚ ਹੋਣੀ ਤੈਅ ਹੋਈ। ਇਸ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗਸ ਸਕੱਤਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਈ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਬੈਠਕ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਦਾ ਭਾਸਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸ਼ਇਦ ਹੀ ਐਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਭਾਸਣ ਕਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।

ਸੁਭਾਸ ਨੇ ਬੰਗਲੋਰ 'ਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਖੁਦ ਹੀ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਸਕੱਤਰ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਫਾਰਵਰਡ ਵੇਗਿਆਨਕ ਸਰ ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ਵਰ ਰਾਏ ਬਣੈ ਰਹੇ। ਬਲੋਕ ਦੇ ਨਾਂਅ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ

ਇੰ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਇਕ ਵਿਗਿਆਨ ਪ੍ਰੀਸਟ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। 1938, 'ਚ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀ ਰੂਇਣ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਪੰਨੇਦ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਯੂਰੋਪ 'ਚ ਦੂਜੇ ਪਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨਾਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਕੱਤਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਈ ਪੱਟਾਭਾਈ ਸੀਤਾਰਮਈਯਾ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗ੍ਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣਾ ਹੋਈਆਂ। ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਨੇਤਾਜੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਬਾਅਦ 'ਤੇ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇਟ ਆਜਾਦ ਪਾਰਟੀ ਬਣ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਫਾਰਵਰਡ ਬਲੋਕ ਨੇ ਆਜਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਵੇਸ਼ ਪ੍ਰਯ ਦੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਏ ਸਨ। ਸੁਭਾਸ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਇੱਥੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਰਤ ਦੇ ਅਜਾਦੀ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਕੱਤਰ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਇੱਥੇ ਵੱਲ ਕਦਮ ਚੱਕਣੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1939 'ਚ ਜੱਦੋਂ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਸਕੱਤਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਉਦੋਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਕੱਤਰ ਵਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਢੁਕੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨ ਆਓਣ ਕਾਰਨ ਸਭਾਸ਼ ਸੁਭਾਸ਼ ਨੂੰ 1580 ਅਦੇ ਸੀਤਾਰਮਈਆ ਨੂੰ 1377 ਵੇਟਾ ਮਿਲੀਆਂ ਗਾਂਧੀਜੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਭਾਸ਼ ਬਾਬੂ 203 ਵੇਟਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਏ। ਗਾਂਧੀਜੀ ਨੇ ਸੀਤਾਰਮਈਆ ਦੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਦੌਸ਼ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਤੋਂ ਹੱਟ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਂਗ੍ਰੇਸ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੰਮੱਤੀ ਦੇ 14 'ਚੋਂ 12 ਸੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸਤੇਂਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਹਰਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਜਿਉਂ ਦੀ ਜਿਉਂ ਡਟੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ।

ਕੀਤਾ। ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦੇ ਲਈ ਗਨੀ ਝਾੜੀ
ਰੈਜ਼ੀਮੇਂਟ ਦਾ ਵੀ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,
ਲਕਸ਼ਮੀ ਸਹਿਗਲ ਜਿਸਦੀ ਕਪਤਾਨ
ਬਣੀ।

ਹਿੰਦ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ
ਰਾਹੀਂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ
ਹੋਏ ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਜਪਾਨ ਤੋਂ ਮਦਦ
ਲੈਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ
ਆਜਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ
ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਇਸ ਭਾਸ਼ਣ
ਰਾਹੀਂ ਨੇਤਾਜੀ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰਾਸਟਰਪਿਤਾ ਬੁਲਾ ਕੇ
ਅਪਣੀ ਜੰਗ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ
ਆਸੀਂ ਰਵਾਦ ਵੀ ਮੰਗਿਆ। ਆਜਾਦ
ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ
ਨੂੰ ਅੰਗੋਜ਼ਾ ਦੇ ਚੁੰਗਲ 'ਚੋਂ ਆਜਾਦ
ਕਰਨ ਦੀ ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪ੍ਰਤੱਖ
ਰੂਪ 'ਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ ਪਰ
ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਸਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਰਬਕ
ਅਸਰ ਹੋਇਆ।

ਸਨ, 1946 'ਚ ਹੋਇਆ
ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਰੋਹ ਇਸਦੀ ਉਦਾਹਰਣ
ਹੈ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ
ਬਿਟੇਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ
ਉਹ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸਨ
ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ

ਨੂੰ ਆਜਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਏ ਕੋਲ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ।
ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਆਜਾਦ
ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਦੂਜੀ
ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿੱਥੋਂ
30-35 ਹਜ਼ਾਰ ਜੰਗੀ ਯੋਧਿਆ ਨੂੰ
ਸੰਗਠਤ ਕਰਕੇ, ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ
ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੁਰਵੀ ਏਸੀਆ
ਅਤੇ ਜਪਾਨ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਆਜਾਦ ਹਿੰਦ ਫੌਜ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ
ਕਰਨਾ ਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰੰਗਨ ਦੇ

ਸੁਭਲੀ ਹਾਲ 'ਚ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ
ਵੱਲੋਂ ਇੱਤਾ ਗਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਲਈ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਚ ਦਰਜ
ਹੋ ਗਿਆ।

ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ
ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ 18 ਅਗਸਤ
1945 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ
ਬੋਸ ਦਾ ਜੀਵਨ/ਮੌਤ ਅੱਜ ਤੱਕ
ਅਨੁਸੂਲਤਿਆ ਰਹੱਸ ਬਣਿਆ
ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੇਤਾਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ

ਕੋਸ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਭੇਦ
ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਗਾਦਸੇ 'ਚ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਸੁਭਾਸ
ਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਇਸ ਗੱਲ
ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਕੇਸ; ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨ ਬਰੀ

ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ, 23 ਜਨਵਰੀ (ਪੋਸਟ ਬਿਊਰੋ)- ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੋਈ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀ ਵਿਸੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸ ਆਈ ਟੀ) ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਿੜਾਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚਿੰਡਰ ਸਿੰਘ, ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਕਿਸਾਨ, ਇੱਕ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਪੁਤ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਪ੍ਰਲਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿੜਾਵਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਵਿਨੋਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਸਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗਹਿਰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਕਸਾਉਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਵਹਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਲਖੀਮਪੁਰ ਖੀਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਉਥੋਂ ਸੀਪੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਉਤੇ ਸੀਪੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 15-20 ਲੋਕਾਂ ਉਤੇ ਉਤਰ ਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਰ ਮੰਨੀਆ ਦੇ ਦੋਰੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਕਰਦੇ ਕਾਰਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਦੋਸੀ ਦੀ ਹਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਿੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚਿੰਡਰ ਸਿੰਘ, ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਕਿਸਾਨ, ਇੱਕ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਪੁਤ ਸਿੰਘ ਹਨ। ਪ੍ਰਲਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 16 ਹੋਰ ਜਾਨਿਆਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ, ਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ

ਮੁੰਬਈ, 23 ਜਨਵਰੀ (ਪੋਸਟ ਬਿਊਰੋ)- ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੱਧ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਤਾਜਦੇਵ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਲੁ ਬਹੁਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਦੀ 18ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉੱਤੇ ਸਵੇਰੇ ਵੇਲੇ ਭਿਆਨਕ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 16 ਹੋਰ ਜਾਨਿਆਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਬਹੁ ਮੁੰਬਈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪਾਲਿਵਾ (ਬੀ ਐਸ ਸੀ) ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੋਵਾਲੀਆ ਟੈਂਕ ਵਿੱਚ ਗਾਂਧੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੀ ਇਮਾਰਤ 'ਕਮਲ' ਵਿੱਚ ਸਵੇਰੇ ਕੀਰਿਆ ਸੱਤ ਵੱਡੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਲਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿੜਾਵਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਵਿਨੋਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਦੀ ਗਹਿਰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਕਸਾਉਣ ਸਮੇਤ ਕਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ 18ਵੀਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਡੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ।

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਇਰ ਭਾਟੀਆ ਹਸਪਤਾਲ ਤੇ ਕਸਤੂਰਬਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲੀਡਾਂਦੇ ਸੱਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਭਾਟੀਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ 13, ਨਾਇਰ ਪ੍ਰਲਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇ ਅਤੇ

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਦਾ ਨਾਂਅ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ

ਦੇਹਰਾਦੂਨ, 23 ਜਨਵਰੀ (ਪੋਸਟ ਬਿਊਰੋ)- ਉਤਰਾਂਖੰਡ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਲੋਕੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰੋ ਸਿੰਘਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਅੰਤ ਰਿਹੇਰਟਾਂ ਸੀ। ਅਗੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੋਸੀ ਦੀ ਹਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ।

ਦੇਹਰਾਦੂਨ, 23 ਜਨਵਰੀ (ਪੋਸਟ ਬਿਊਰੋ)- ਦੋਨੋਂ ਲੋਕੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰੋ ਸਿੰਘਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਭਾਟੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਕਰ ਮਾਲਿਂਦ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਕਰ ਮਾਲਿਂਦ ਨੂੰ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨੈਨੀਤਾਲ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰਸ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰ

